

VENDIM
Nr. 39, datë 25.6.2015
NË EMËR TË REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	anëtar i “ “
Sokol Berberi	anëtar i “ “
Vitore Tusha	anëtar i “ “
Altina Xhoxhaj	anëtare e “ “
Gani Dizdari	anëtar i “ “
Besnik Imeraj	anëtar i “ “
Fatos Lulo	anëtar i “ “
Fatmir Hoxha	anëtar i “ “

me sekretare Edmira Babaj, në datën 24.02.2015 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 3 Akti, që i përket:

KËRKUES: Astrit Manopulli

SUBJEKT I INTERESUAR: Partia Social-demokrate e Shqipërisë

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i vendimit nr. 00-2014-1796, datë 09.07.2014 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fatmir Hoxha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Partisë Socialdemokrate të Shqipërisë, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuarisi Astrit Manopulli është pronar i pasurisë truall me sipërfaqe 1380 m², i banesës dykatëshe, si dhe i objekteve të tjera të ndërtuara mbi këtë truall. Kufijtë e pasurisë janë të përcaktuar sipas regjistrimit hipotekar me nr. 3188, datë 18.07.1997 të Zyrës Vendore të Pasurive të Paluajtshme në Tiranë. Kërkuarisi, me pretendimin se trualli posedohet në mënyrë të paligjshme prej subjektit të interesuar Partisë Socialdemokrate të Shqipërisë (në vijim PSD-ja), i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me padi me objekt detyrimin e subjektit të interesuar PSD-së të njohë të drejtën e posedimit dhe të pushojë cenimin në godinën objekt gjykimi.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 2827, datë 31.03.2008, ka vendosur rrëzimin e padisë së kërkuarisi si të pambështetur në ligj dhe në prova, duke e konsideruar posedimin e PSD-së të ligjshëm bazuar në shkresën nr. 1371, datë 06.07.1991 të Këshillit të Ministrave.

3. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1661, datë 04.12.2009, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 2827, datë 31.03.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

4. Mbi rekursin e kërkuarisi, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2014-20-30 (330), datë 04.06.2014, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 1661, datë 04.12.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe të vendimit nr. 2827, datë 31.03.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe dërgimin e çështjes

për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me një tjetër trup gjykues.

5. Ndërkohë, kërkuesi i është drejtuar përsëri Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me padi me objekt detyrimin e subjektit të interesuar për shpërblimin nga përdorimi i pasurisë së mësipërme.

6. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 1780, datë 08.03.2010, ka vendosur pranimin pjesërisht të padisë. Detyrimin e subjektit të interesuar të paguajë vlerën e përdorimit të sendit prej datës 01.08.2009 dhe rrëzimin për kërkimet e tjera.

7. Mbi ankimin e subjektit të interesuar, Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1349, datë 09.06.2011, ka ndryshuar vendimin nr. 1780, datë 08.03.2010 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, duke vendosur rrëzimin e padisë.

8. Mbi rekursin e kërkuetit, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), me vendimin nr. 00-2014-1796, datë 09.07.2014, ka vendosur mospranimin e rekursit.

II

9. *Kërkuesi Astrit Manopulli* i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), duke pretenduar cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor gjatë gjykimit nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi). Më konkretisht, ai ka parashtruar si vijon:

9.1 Është cenuar parimi i arsyetimit të vendimit gjyqësor nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), pasi nuk u është dhënë përgjigje pretendimeve të parashtruara në rekurs. Ky kolegji, megjithëse në rekurs ishin parashtruar shkaqe të parashikuara nga neni 472 i Kodit të Procedurës Civile, ka vendosur mospranimin e rekursit.

9.2 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke vendosur mospranimin e rekursit, ka marrë një vendim të papajtueshëm me Kushtetutën. Pretendimet e parashtruara në rekurs kanë të bëjnë me keqzbatimin e ligjit, shkak i parashikuar prej nenit 472 të KPC-së.

10. *Subjekti i interesuar, Partia Socialdemokrate e Shqipërisë*, ka paraqitur prapësime me shkrim, duke argumentuar si vijon:

10.1. Pretendimi i kërkuetit për cenim të parimit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, pasi në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë nuk janë përmendur dhe nuk janë arsyetuar shkaqet e mospranimit të rekursit, është i pabazuar.

10.2. Pretendimet e kërkuetit nuk i referohen asnjë standardi kushtetues të zhvilluar nga Gjykata Kushtetuese. Rekursi është kontradiktor, pasi i referohet zbatimit të gabuar të nenit 297 të KPC-së nga Gjykata e Apelit Tiranë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin

11. Gjykata vlerëson se kërkuesi legjitimohet për t'iu drejtuar Gjykatës, pasi parashikohet si subjekt nga neni 134/1/g i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*ratione personae*), *ratione materiae*, si edhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit të parashikuar nga neni 30, pika 2, i ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë".

B. Për pretendimin e cenimit të parimit të arsyetimit të vendimit gjyqësor

12. Kërkuesi ka pretenduar se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), me vendimin nr. 00-2014-1796, datë 09.07.2014, ka cenuar parimin e arsyetimit të vendimit gjyqësor. Kolegji nuk i ka shqyrtuar pretendimet e parashtruara në rekurs, megjithëse përbënin shkelje të parashikuara nga neni 472 i KPC-së.

13. Gjykata Kushtetuese (Gjykata) ripohon se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës dhe neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar.

14. Gjykata e ka vlerësuar zbatimin e këtij parimi rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është logjik, ka kundërthënë, përmban referencat në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjitha elementet e sipërpër-mendura. Detyrimi i gjykatave për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete, natyrës së vendimit dhe masa e arsyetimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimin nr. 25, datë 10.06.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata çmon të sjellë në vëmendje karakteristikat e procesit që zhvillohet në Kolegjin e Gjykatës së Lartë, i cili është organi që analizon dhe vlerëson në dhomë këshillimi nëse shkaqet e ngritura në rekurs janë në përputhje me kërkesat e ligjit, duke vlerësuar kështu nëse rekursi përmban shkaqe për t'iu kaluar për shqyrtim në seancë gjyqësore. Neni 475, pika “ç”, i KPC-së parashikon se rekursi, ndër të tjera, duhet të përmbajë shkaqet për të cilat kërkohet prishja e vendimit, dhe se shqyrtimi i çështjes në kolegjet seleksionuese qëndron në vlerësimin të këtyre shkaqeve. Nëse rekursi bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që i lejon ligji, ai nuk pranohet dhe mospranimi i tij vendoset nga kolegji i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit pa pjesëmarrjen e palëve, bazuar në nenin 480 të KPC-së.

16. Si për kalimin në seancë, ashtu edhe për mospranimin e rekursit, dhoma e këshillimit luan rolin e një filtri paraprak përzgjedhës të kërkesave që i drejtohen Gjykatës së Lartë. Sigurisht që palët përpara kësaj trupe gjyqësore, në një numër të madh rastesh, *prima facie* i plotësojnë formalisht kriteret që kërkesa e tyre të shkojë në seancë publike, por kjo nuk mund t'ia deformojë funksionin vlerësues dhomës së këshillimit (*shih vendimin nr. 18, datë 18.05.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit, për verifikimin nëse rekursi i plotëson ose jo kushtet për shqyrtim, nuk është një shkelle e së drejtës së palëve për t'iu drejtuar gjykatës apo të asaj për një gjykim publik, por është një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të pambështetura në ligj (*shih vendimin nr. 45, datë 23.07.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Nga parashikimet e normave të mësipërme procedurale, si dhe bazuar në veçoritë e gjykimit në Gjykatën e Lartë dhe në praktikën e saj, Gjykata çmon se në funksion të realizimit të vëzhgimit publik të administrimit të drejtësisë, si dhe të koherencës së vendimit gjyqësor, në mënyrë që përfundimi i procesit të vlerësimit të gjykatës të jetë i mbështetur, përmbajtja e vendimit përbën premisën për përmbushjen e standardit të arsyetimit të vendimit, i cili në këtë drejtëm duhet të plotësojë dhe të përmbajë kriteret e përcaktuara nga dispozitat ligjore përkatëse dhe ato të zhvilluara nga jurisprudenca kushtetuese e konsoliduar (*shih vendimin nr. 3, datë 19.02.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Në çështjen konkrete Gjykata Kushtetuese vëren se vendimi nr. 00-2014-1796, datë 09.07.2014 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) për mospranimin e rekursit përmban në pjesën e tij hyrëse palët ndërgjyqëse, objektin e padisë, disponimet e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe shkaqet në bazë të të cilave kërkuesi ka pretenduar prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

19. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) në përfundim është shprehur se rekursi i paraqitur me shkaqet e përmendura nuk përmbush kriteret e parashikuara nga ligji, pasi nuk përmban asnjë prej rasteve që parashikon neni 472 i KPC-së, duke vendosur në pjesën urdhëruese mospranimin e tij.

20. Bazuar në nenin 480 të Kodit të Procedurës Civile është në kompetencë të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (Dhomë Këshillimi) të analizojë dhe të vlerësojë nëse shkaqet e ngritura në rekurs janë në përputhje me kërkesat e ligjit. Në rast se Kolegji në dhomën e këshillimit krijon bindjen se shkaqet e ngritura në rekurs objektivisht nuk ekzistojnë në dosjen gjyqësore, atëherë është në funksionin e tij të vendosë në pajtim me kërkesat ligjore, mospranimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore.

21. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), me vendimin nr. 00-2014-1796, datë 09.07.2014 për mospranimin e rekursit, nuk ka cenuar parimin e

arsyetimit të vendimit gjyqësor.

C. Për pretendimet e tjera

22. Kërkuesi ka pretenduar se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke vendosur mospranimin e rekursit, ka marrë një vendim të papajtueshëm me Kushtetutën. Pretendimet e parashtruara në rekurs kanë të bëjnë me keqzbatimin e ligjit, shkak i parashikuar prej nenit 472 të KPC-së.

23. Në çështjen në shqyrtim Gjykata Kushtetuese konstaton se pretendimet e parashtruara nga kërkuesi në rekurs, si dhe në kërkesën drejtuar kësaj Gjykate kanë të bëjnë me mënyrën se si gjykatat e juridiksionit të zakonshëm kanë interpretuar dhe zbatuar ligjin material. Në thelb pretendimet e kërkuesit kanë të bëjnë me interpretimin dhe zbatimin e nenit 297 të Kodit Civil të Republikës së Shqipërisë.

24. Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur në mënyrë të vazhdueshme se vlerësimi i fakteve dhe rrethanave të çështjes, si dhe interpretimi i ligjit janë kompetenca të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm dhe nuk mund të jenë objekt i gjykimit kushtetues. Gjykata Kushtetuese ka në kompetencën e saj vlerësimin nëse gjykatat e sistemit gjyqësor kanë respektuar të drejtën për një proces të rregullt ligjor për palët në gjykim dhe nëse ato u kanë dhënë kuptimin e duhur të drejtave kushtetuese që duhen respektuar në procesin e shqyrtimit të çështjes. Gjykata nuk mund të bëjë vlerësim të provave, interpretim të ligjit dhe as të përcaktojë mënyrën e zgjidhjes së çështjes, sepse këto të fundit hyjnë në sferën e kompetencave të gjykatave të sistemit gjyqësor (*shih vendimet nr. 19, datë 02.04.2012; nr. 26, datë 15.12.2008; nr. 7, datë 27.04.2005; nr. 106, datë 01.08.2001 të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Në përfundim, Gjykata Kushtetuese vlerëson se pretendimi i kërkuesit Astrit Manopulli është i pabazuar, për pasojë kërkesa duhet të rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Sokol Berberi, Gani Dizdari, Altina Xhoxhaj, Fatmir Hoxha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

Anëtarë kundër: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Vitore Tusha

MENDIM PAKICE

Jam kundër vendimit të shumicës për arsye të mëposhtme:

1. Kërkuesi Astrit Manopulli ka kërkuar nga kjo Gjykatë shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit nr. 00-2014-1796, datë 09.07.2014 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

2. Në thelb kërkuesi ka pretenduar se vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë, duke ndryshuar një vendim të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, i cili kishte vendosur detyrimin e subjektit të interesuar për t'i paguar kërkuesit vlerën e përdorimit të sendit, është një vendim i padrejtë, pasi edhe pse kërkuesi është njohur si pronar i ligjshëm i pasurisë nga të dyja vendimet e gjykatave të faktit, ai është privuar nga e drejta për të gëzuar dhe poseduar pasurinë, apo qoftë për të përfituar shpërblimin për shkak të përdorimit të sendit nga të tjerët. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) nuk ka argumentuar, sipas kërkuesit, mbi këto fakte, arsye për të cilën ai pretendon se vendimi i këtij Kolegji nuk plotëson as standardet minimale të arsyetimit të vendimit.

3. Sikurse jam shprehur edhe më parë (shih mendimet paralele të vendimeve nr. 3, datë 19.02.2013;

nr. 26, datë 24.06.2013; nr. 37, datë 30.06.2014 të Gjykatës Kushtetutës), jam i mendimit se pretendimi i kërkuarit është i drejtë dhe i bazuar dhe si i tillë duhet pranuar.

4. Sipas këndvështrimit tim, në një shtet të së drejtës gjykatat e juridiksionit të zakonshëm duhet të jenë aktive për t'i zgjidhur drejt konfliktet, sepse jo gjithmonë zgjidhjet ligjore janë detyruesisht edhe të drejta. Në këtë drejtim mendoj se roli i Gjykatës së Lartë, si gjykatë e ligjit, është i pazëvendësueshëm. Ajo i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për ta bërë vetë këtë rol aktiv, që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, duke ndikuar efektivisht edhe në vendimmarrjen e gjykatave të shkallëve më të ulëta. Kam parasysh këtu, veç të tjerave, edhe të drejtën e Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë për të marrë vendime për njësimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore.

5. Çështja objekt shqyrtimi paraqet veçori të kësaj natyre pikërisht për faktin se për sa i përket garantimit dhe respektimit të së drejtës së pronës së pronarëve të ligjshëm, GJEDNJ-ja ka konstatuar dështimin e vazhdueshëm të autoriteteve kompetente shqiptare për të marrë masat e duhura ligjore, administrative e buxhetore për të hequr të gjitha pengesat për dhënien e kompensimit për pronat e shtetëzuara ose të shpronësuara, për të parashikuar rregullat procedurale dhe për t'i zbatuar ato në praktikë, si dhe për të zbatuar vendimet gjyqësore dhe ato administrative në funksion të njohjes së të drejtave të pronësisë. Ajo ka vlerësuar se këto mangësi vazhdojnë të çojnë në ndërhyrje të pajustificuara në të drejtën e gëzimit paqësor të pasurisë, në kuptim të nenit 1 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së. Po ashtu dështimi i vazhdueshëm në përcaktimin e afateve të qarta kohore për kthimin e pronës *bona fide* krijon gjendje pasigurie në lidhje me realizimin e të drejtave të pronësisë, duke i ngarkuar pronarët e ligjshëm me një peshë jopërpjesëtimore dhe të tepërt (*shih vendimet e GJEDNJ-së në çështjet "Beshiri dhe të tjerë kundër Shqipërisë", datë 12.02.2007; "Driza kundër Shqipërisë", datë 02.06.2008; "Ramadhi kundër Shqipërisë", datë 02.06.2008*).

6. Nën dritën e vendimeve të GJEDNJ-së, të cilat mundësojnë një zgjidhje më të shpejtë dhe më efektive të situatës jofunksionale, që cenon në vazhdimësi, për një periudhë gati 20-vjeçare, të drejtën e pronës, mendoj se në zgjidhjen përfundimtare të këtij problemi, si çështje jo vetëm me interes publik, por para së gjithash me natyrë kushtetuese, rol të rëndësishëm, përveç vendim-marrjes së kësaj Gjykate, ka edhe Gjykata e Lartë.

7. Në rastin në shqyrtim, dy gjykata të niveleve të ndryshme, ajo e shkallës së parë dhe ajo e apelit, i kanë dhënë përgjigje diametralisht të kundërta zgjidhjes së konfliktit mbi të drejtën e shpërblimit të kërkuarit, në cilësinë e pronarit të sendit në përdorim nga të tretët (subjekti i interesuar). Ndonëse të dyja vendimet nga pikëpamja formale juridike janë të argumentuara dhe të bazuara në ligj, vetëm njëri prej tyre është dhe duhet të jetë i drejtë. Prandaj për zgjidhjen e këtij problemi kërkuari i është drejtuar Gjykatës së Lartë, duke kërkuar prej saj, si gjykatë më e lartë, të bëjë rolin e "arbitrit" për një gjykim të padrejtë që ka bërë Gjykata e Apelit Tiranë, e cila, sipas tij, ndër të tjera, jo vetëm ka interpretuar gabim ligjin material, por ka cenuar dhe të drejtën e pronës. Këtyre pretendimeve Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë i përgjigjet me një vendim standard formal mospranimi të rekursit, i cili nuk përmban asnjë arsytim jo vetëm për të kuptuar shkaqet e këtij qëndrimi, por edhe për ta përligjur vendimmarrjen e tij. Arsyetimi i vendimit (qoftë edhe me një argumentim të shkurtuar të pretendimeve) është detyrim kushtetues që buron nga neni 142/1 i Kushtetutës dhe kodet procedurale.

8. Nga kjo pikëpamje, Gjykata ka vlerësuar se në të tilla raste (që shqyrtohen rast pas rasti) kërkuari, duke mos marrë përgjigje për pretendimet e tij me natyrë kushtetuese, për shkak të vendimit të mospranimit të rekursit, i cenohet jo vetëm e drejta e aksesit, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, por edhe e drejta e ankimit në kuptimin substancial, e parashikuar në nenin 43 të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 3, datë 05.02.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Si përfundim, në rastin objekt shqyrtimi, duke qenë se vendimi i gjykatës së apelit ka qenë diametralisht i kundërt me atë të gjykatës së shkallës së parë, me qëllim që kërkuarit t'i garantohej e drejta për t'u ankuar të paktën një herë kundër çdo vendimi gjyqësor të dhënë ndaj tij, vlerësoj se Gjykata e Lartë duhet të shprehej lidhur me themelin e çështjes, duke respektuar në këtë mënyrë edhe nga

pikëpamja substanciale të drejtën e tij të ankimit.

Anëtar: Vladimir Kristo

MENDIM PAKICE

1. Për arsye se nuk ndajmë të njëjtin qëndrim me shumicën lidhur me argumentet dhe përfundimin e arritur në çështjen konkrete, e çmojmë të rëndësishme të shprehemi me mendim pakice.

2. Kërkuesi ka parashtruar, midis të tjerash, se pretendimet e ngritura në rekurs kanë të bëjnë me keqzbatimin e ligjit dhe për sa kohë ky shkak parashikohet nga neni 472 i KPC-së, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë duhet të vendoste shqyrtimin e rekursit në seancë plenare dhe jo mospranimin në dhomë këshillimi. Këto pretendime të kërkuesit shumica i kualifikon si “*pretendime të tjera*”, por nëse i referohemi jurisprudencës kushtetuese dhe veçanërisht parimit *iura novit curia* shumica kishte mundësinë t’i vlerësonte vetë nëse pretendimet e ngritura në kërkesë binin në fushën e veprimit të një dispozite të caktuar, që nuk është parashtruar para saj, dhe se ajo nuk e konsideron veten të detyruar nga cilësimi që u është bërë fakteve të çështjes nga kërkuesi. Në rastin konkret, nisur nga faktet e pretenduara nga kërkuesi mendojmë se shumica duhet t’i vlerësonte ato nën dritën e së drejtës së kërkuesit për të pasur akses në Gjykatën e Lartë.

3. Shumica, në lidhje me “pretendimet e tjera”, ka konstatuar se ato kanë të bëjnë me mënyrën se si gjykatat e juridiksionit të zakonshëm kanë interpretuar dhe zbatuar ligjin material, konkretisht nenin 297 të Kodit Civil (shih § 23 të vendimit). Ky konstatim ka qenë i mjaftueshëm që shumica të arsyetojë se “... *Gjykata Kushtetuese ka në kompetencën e saj vlerësimin nëse gjykatat e sistemit gjyqësor kanë respektuar të drejtën për një proces të rregullt ligjor për palët në gjykim dhe nëse ato u kanë dhënë kuptimin e dubur të drejtave kushtetuese që duhen respektuar në procesin e shqyrtimit të çështjes. Gjykata nuk mund të bëjë vlerësim të provave, interpretim të ligjit dhe as të përcaktojë mënyrën e zgjidhjes së çështjes, sepse këto të fundit hyjnë në sferën e kompetencave të gjykatave të sistemit gjyqësor.*”. Bazuar në këtë linjë arsyetimi shumica ka arritur në përfundimin se ... “*pretendimi i kërkuesit Astrit Manopulli është i pabazuar, për pasojë kërkesa duhet të rrëzohet.*” (shih §§ 24-25 të vendimit).

4. Shumica me të drejtë nënvizon në vendim një kompetencë thelbësore të Gjykatës Kushtetuese, konkretisht vlerësimin nëse gjykatat e sistemit gjyqësor kanë respektuar të drejtën për një proces të rregullt ligjor për palët në gjykim dhe nëse ato u kanë dhënë kuptimin e dubur të drejtave kushtetuese që duhen respektuar në procesin e shqyrtimit të çështjes. Por në referim të përmbajtjes së vendimit ky vlerësim mungon, sepse në realizimin e kësaj kompetence fillimisht shumica duhet të analizonte nëse Gjykata e Lartë e ka përmbushur efektivisht funksionin e saj si garantuese e respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor nga Gjykata e Apelit dhe në varësi të përfundimit në të cilën do të arrinte analiza e mësipërme, shumica duhet përcaktonte rolin që i takon Gjykatës Kushtetuese, bazuar në parimin e subsidiaritetit (komplementaritetit). Gjykata Kushtetuese ndërhyr në ato raste kur, përmes veprimeve të tyre, gjykatat e zakonshme cenojnë të drejtën për një proces të rregullt ligjor. Në këto raste, Gjykata nuk bën rivlerësimin e fakteve e rrethanave, por një vlerësim të natyrës kushtetuese, të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Gjykata e analizon ligjin, faktin dhe rrethanën përkatëse në atë dimension që ka ndikim mbi të drejtat dhe liritë e parashikuara nga neni 42 dhe 131, shkronja “P” e Kushtetutës, gjë e cila përbën juridiksionin e saj kushtetues. Detyra e Gjykatës nuk është zgjidhja e një mosmarrëveshjeje juridike për çështje fakti, por identifikimi i fakteve të natyrës kushtetuese, të cilat shërbejnë për realizimin e kompetencave të saj dhe përbëjnë elementin thelbësor në përcaktimin e autoritetit të një gjykimi kushtetues (shih vendimin nr. 16, datë 19.04.2013 të Gjykatës Kushtetuese).

5. Bazuar në standardin e mësipërm vlerësojmë se analiza e shumicës është e pamjaftueshme për

të arritur në përfundimin se kërkesa e kërkuarit është e pabazuar, për faktin se ajo nuk i ka dhënë kuptimin e duhur së drejtës kushtetuese për akses substancial të kërkuarit në Gjykatën e Lartë.

6. Sipas Gjykatës së Apelit “... pretendimet e paditësit në padi dhe gjykim kanë të bëjnë me kërkimin e dëmshpërblimit të dëmit sipas vlerës së përdorimit të sendit, që është një koncept i ndryshëm juridik nga ai i përcaktuar në nenin 297 të Kodit Civil... Sipas nenit 297 të KC-së e drejta e përfitimit të përdorimit të sendit nga poseduesi ndaj pronarit lind nga momenti i ngritjes së padisë për kërkimin e sendit dhe kejo dispozitë ka të bëjë me kapitullin e mbrojtjes së pronësisë dhe paditë për kërkimin e sendit...Me pak fjalë padia e ngritur nga paditësi në lidhje me vlerën e përdorimit të sendit sipas nenit 297 të KC-së është e lidhur me të drejtën e kthimit të sendit. Nëse nuk ekziston kthimi i sendit, atëherë edhe padia në lidhje me dëmshpërblimin për përfitimin e përdorimit të sendit nuk mund të qëndrojë sipas nenit 297/2 të KC-së...”.

7. Mënyra se si Gjykata e Apelit e ka interpretuar kuptimin dhe raportin midis neneve 296 dhe 297 të KC-së bie ndesh me praktikën gjyqësore dhe trajtimet teoriko-doktrinare, ku mbizotëron edhe qëndrimi se padia për shpërblimin e përdorimit të sendit nga poseduesi i ligjshëm ose i paligjshëm mund të qëndrojë edhe si padi më vete, pa qenë domosdoshmërisht e lidhur me kërkimin e sendit nga pronari. Madje interpretimi i Gjykatës së Apelit mbi dispozitat e zbatueshme në mosmarrëveshjen konkrete (nenet 608 e 609 të KC-së dhe jo 297) ngre dyshime serioze edhe për cenimin e parimit të disponibilitetit të padisë, pra të së drejtës së kërkuarit (paditësit) për të disponuar mbi objektin e padisë, i cili e ushtron duke bërë ndryshimet, shtesat apo pakësimet e objektit të padisë sipas interesave të tij. Bazuar edhe në qëndrimin e jurisprudencës kushtetuese, ku pretendimet që kanë të bëjnë me shkeljen e parimit të disponibilitetit janë trajtuar gjerësisht, si pjesë përbërëse e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, mendoj se Gjykata e Apelit jo vetëm ka diktuar objektin e padisë, por gjithashtu ka penguar paditësin në ushtrimin e të drejtës për të disponuar mbi këtë objekt, duke i cenuar atij të drejtën për akses në gjykatë si standard i procesit të rregullt ligjor (shih vendimet nr. 6, datë 15.04.2005; nr. 16, datë 19.04.2013 të Gjykatës Kushtetuese)

8. Në vështrim të sa më sipër vlerësojmë se për shkak të natyrës së pretendimeve të kërkuarit në lidhje me kuptimin e ndryshëm që i kanë dhënë gjykatat e shkallëve më të ulëta nenit 297 të KC-së, Kolegji Civil ndodhej përpara detyrimit të përcaktonte kuptimin përfundimtar të këtij neni në funksion të garantimit të sigurisë juridike dhe të së drejtës së pronësisë të kërkuarit i cili është pronar i sendit të poseduar nga i padituri. Për rrjedhojë, mendojmë se vendimi për mospranimin e rekursit përbën mohim të së drejtës të kërkuarit për t’iu drejtuar Gjykatës së Lartë dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura. Në këtë kuptim përbën edhe cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (shih vendimet nr. 6, datë 10.02.2014; nr. 4, datë 23.02.2011; nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 7, datë 11.03.2008, të Gjykatës Kushtetuese).

9. Në vështrim të sa më sipër vlerësojmë se pretendimet e kërkuarit mbi procesin gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Lartë ishin të bazuara, për rrjedhojë shumica duhet të kishte vendosur pranimin e kërkesës dhe vendimi i Gjykatës së Lartë duhet të ishte shfuqizuar me qëllim garantimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha